

PÉCSI FIGYELŐ

(PÉCSI HIRLAP.)

Megjelenik hetenként kétszer: **szerdán és szombaton.**

Előfizetési árak:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Félévre . . . 3 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 " 50 "
 Egy hóra . . . —, 50 "
 Egy szám ára 8 kr.

Kiadóhivatal:
 FICSETT, Szechenyi-ter 12-ik szám
 (Nádassy-féle ház)
 hvá az előfizetése és a lap
 szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Szerkesztői iroda:
 FICSETT, Szechenyi-ter 12-ik szám,
 hvá a lap szemléi részét
 illető minden közlemény
 intézendő.

Kéziratok vissza nem adatnak

Hirdetések

a kiadóhivatalban vétetnek föl
 Előfizetéseik elfogatásának meg
 valamennyi könyvkereske-
 déseben.

Egyes számok kaphatók:
 Weidinger N. utoda Domján 1., Valentin K. fia (Szechenyi-ter), Engel Lajos (fő-utca), Hochrein József és fia (Szechenyi-ter) Böhm Manó (fő-utca), papir- és könyvkereskedéseiben
 Mindezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

Az országgyűlésből.

Czire az adóbeszolgáltatásról.

A pénzügyminiszterium költségvetésénél Czire Ákos, a hegyháti járás orsz. képviselője az alább következő közérdeklő felszólalással élt a képviselőház keddi ülésén. A beszéd után a felszólalásra adott miniszteri választ is közöljük:

T. ház! (Halljuk! Halljuk!) Habár azon kérdés, a melyben felszólalok, első tekintetre csekélyebb jelentőségűnek látszik is, azért még sem habozom annak meghallgatására a t. ház türelmét néhány percze kikérni, meg lévén győződve arról, hogy beszédem tárgya, ugy azok részéről, kiket az legközelebről érdekel, mint az országszerte fionálló községi viszonyok ismerői részéről is kellő méltánylásban fog részestülni.

Tudvalevő dolog t. ház, hogy a közadók kezeléséről szóló 1883. 44. t.-cz. 45. §-a előadván a közadók beszedése és beszolgáltatásának módjait, meghatározta azt is, hogy a községek előjárásáig által beszedett adópénzek mily módon és mily időközökben szállítandók be a kincstári adóhivatalokhoz, ugyanezen szakaszban elmondatik az is, hogy az ilyen adópénzek posta útján való beküldésénél, mily esetben van helye a póstai portómentességnek. A hivatkozott törvényszakasz ugyanis ekképen hangzik:

(Olvassa.) „A községi bírák, illetőleg községi pénztárnokok (községi és városi adóhivatalok), az előjárások (polgármesterek) által az e végre kiküldendő községi (városi) képviselő kíséretében havonként s azon a napon tartoznak beszolgáltatni a beszedett adót, a melyet az illető kir. adóhivatal e végre rendszeresíténi fog; öven forintot vagy azon föltti összeget azonban köteles a kir. adóhivatal időközben is elfogadni.

Ezen időközi összegeket ott, a hol póstai közlekedés van, póstai uton pósta díjmentesen küldheti be a község az adóhivatalhoz.

Én iparkodtam a törvény megalkotásának idején rendelkezésünkre bocsátott adatokból, sőt az azt megelőzőleg érvényben állott 1876. 15. t.-cz. tárgyalása idejéből annak nyitásra ráakadni, hogy vajjon miért kívánja meg a törvény a községi előjáróknak az adóbeszolgáltatásnál való személyes megjelenését; de sem a kormány előterjesztéseiből, sem a szakbizottságok jelentéseiből, sem végül az illető törvények országgyűlésre tárgyalásának idejéből e tekintetben kielégítő információt nem szerezhettem, valamint az irányban sem, hogy miért korlátozza a törvény az adópénzek póstai uton való beküldését oly helyekről, a hol helyben ugyan pósta nincs, de közvetlen szomszédságában már található, végül, hogy miért tartá szükségesnek különbséget tenni a közadópénzek között azt rendelvén, hogy a havi rendes beszolgáltatás idején kivül az adóhivatalhoz egyébkör postán küldött u. n. időközi pénzküldések portómentességet élveznek, a mi a havi rendes pénzküldésnek adóhivatal postán beküldött adópénzekre ki nem terjesztett.

Én részéről nem tudnám annak alapos okát adni, hogy a községi előjáróknak havonként adóhivataloknál való személyes megjelenése miért kívánta meg, ha én az u. n. jour fix-eknek jelentőségét a társadalmi érintkezés folytonossága érdekében kellőképen méltányolni tudom is, de azt egyáltalán nem látom át, miért volna föltétlenül szükség arra, hogy az adóhivatalok és községbírák egymást havonként

egy formaszertü ellenőrzési szemlén (Derülttség a szélsőbalon) viszontlássák, mikor az a csekély öröm, hogy egymásnak beesés egészségi állapotára felől kérdőzködhetnek (mert egyéb beszélmi valójuk alig akad) (Ugy van! a szélső balon) nagyon drágán van megfizetve azzal a sok fáradalommal és költséggel, melylyel ezek a havi látogatások, ugy a községeket mint a községi előjáróságát megterhelik. (Helyeslés balon.)

Erre talán azt kapom válaszul, hogy hiszen az adópénz beküldhető rendesen póstai uton is, a nélkül, hogy az előjárók személyes beutazása föltétlenül megkivántaték a tényleg van is tudomásom arról, hogy némelyik adóhivatal ezt az eljárást gyakorolja. De ez csak kivétel, s ilyeneknek azon eljárásával, hogy nemcsak elfogadják az összes adópénzek portómentes póstai beküldését, hanem az azokat kisértő bevételi naplókat is hasonlólag portómentesen a községeknek visszaszármaztatják, mondóm, e kivétellel szemben áll a másik eljárás, mely szabályának mondhatók s melynek értelmében a havi rendes fizetési napra esetleg póstán adópénz után a portómentesség megtagadatik s ezen havi egyszeri küldemény portójával a község az adóhivatal által megrovatik. S ez a kétféle eljárás szerintem nem lehet helyes, főleg nem mondható ilyennek az, a mely különbséget tesz a községek között, a mikor ilyen különbségre semmi jogos alap és szükség nem létezik. (Helyeslés a szélső balon.)

Hogy az ilyen havonkénti pénzbeküldés mily érzékeny terhekertől az egyes községekre, azt bővebben eseteltem talán fölösleges. Elég, ha utalok arra, hogy ezer és ezer olyan községe van az országban, a melyekből az illetékes adóhivatalig eljutni, s onnan hazatérni, beleértve a székhelyen való szükséges időzést is, főleg télen és rossz utakon, egy nap nem is elegendő s így megcsik nem ritkán, hogy az előjárók inkább sajátjukból fizetnek meg a póstaköltséget, csakhogy ne kelljen nekik naposszat kocsin kiülődni, (Igaz! Ugy van! a szélső balon) azva fázva s nem ám a hazáért s nem is az adóhivatali kényelméért, melyre nézve a póstai pénzküldésével mivel se hátrányosabb, hanem pusztán azért, mert a törvény szerkesztői fővárosi szemlévén azt nézték a viszonyokat s azt hitték, hogy ez a vezetori eljárás felel meg a helyes adókezelésnek, nem gondolván arra, hogy talán mégis célszerű volna haszontalan szekaturáktól megkímélni azon községeket, a melyek az állami közigazgatás közvetítése körül ugyis elég munkával és költséggel vannak megterhelve.

Ezen általam most vázolt gyakorlat igazolására szerintem nem szolgálhat elegendő érvül az az állítás, melyeket 1876. 15. t. cz. tárgyalása alkalmával az akkori pénzügyminiszter ur adott elő s mely szerint ezt a havi személyes pénzbeküldést a beszállítás biztossága és a helyes ellenőrzés szempontjait tesz ki kívánatosná, mert hiszen a m. kir. pósta általában talán mégis van oly biztos közvetítője a pénzküldésnek, mint a falusi bíró tarisznyája, s annak közjogi alkalmatlansága, s ha ezen közeg ellen a megjelenés határnap elmulasztása okából föl lehet lépni, ugy ez a felelősségre vonás csak oly biztosan megtörténhetik akkor is, ha az adópénz a maga idejére postán meg nem érkezik.

De nem szolgálhat érvül ezen eljárás fontartása mellett az említett miniszter urnak azon kijelentése sem, hogy a póstai uton való rendszeres pénzbeküldés, valóságos fölfordulást és

nagyfoku rendetlenséget fognak előidézni, mer szerinte a községi bíró az adóhivatalhoz „könyveit is tartozik elvinni, hogy computust csináljon az adóhivattal, a mi eszerint kivihetetlen volna, ha a pénzek rendszerint postán küldetnének be.

Ez az érvelés véleményem szerint nem a meg helyét, mert eltekintve attól, hogy az előjáró havonként csak egyszer tartozik az adóhivatalban megjelenni, de azonkivül oda pénzt többször is küldhet be, ha tetszik, minden héten, vagy minden nap s mindenkor portómentesen; ez az érvelés azon föltevésebből látszik kiindulni, mintha a községi bírónak legalább is egy fél tucztat üzleti könyv kíséretében kellene az adóhivatalban megjelenni, holott én ugy tudom, hogy ő a pénzen kivül oda magával egyebet, mint a bevételi naplót nem visz, s a computus készítése sem áll egyébből, mint a beszállított adó összegének a bevételi naplón való nyugtázásából. Aztán ilyen computust talán elég volna fölvélni, hogy ha tetszik negyedévenként egyszer csinálni, miután egyéb computus készítéséről, tekintettel arra, hogy az adóhivatal a község egyes nem directe nála fizető adóóról névszerűen kimutatást ugy sem vezet, hanem a községi adóit egy összegben írja elő s tartja nyilván — szó se lehet.

Ez az egész zaklató eljárás, szerintem nem egyéb, mint pénzkerés és pedig a portó kérdése, s így állván a dolog, valóban lehetetlen igazságosnak neveznem azt az eljárást, hogy azon községtől, mely az állami adókat ingyen beszedi, még e mellé azt is kívánjuk, hogy annak előjárója havonként egyszer naposszat kocsin nyomorogjon és költségek is csak azért, hogy a postának néhány hivatalos levéllel kevesebb szállítani valója legyen, holott a méltányosság is megkivánna, hogy a már oly szépen fejlődött póstai intézmény áldásaiban olyanok is részesüljenek, a kik azt egyébként a maguk kényelmére igénybe venni nem igen szokták.

Nem tudom, hogy a t. miniszter ur melyik fölfogást vallja magának; vajjon a közadópénzek föltétlenül portómentes szállítása, vagy az u. n. havi rendes pénzbeküldés portómentes volta mellett foglal-e állást, s azért hozzá intézendő kérésemet is vagylagosan terjesztem elő. Vagyis azon esetre, ha azt tartja, hogy azon adóhivatalok értelmezik helyesen a törvényt, a melyek a községek részéről kötelező havi pénzbeküldések portómentes volta-hoz ragaszkodnak, ugy arra kérem, hogy figyelemmel a községeknek szükségétlenül nagy megterheltségére, méltóztatassék a törvénynek oly értelmi módosítását kezdeményezni, hogy a községek részéről postán küldendő közadók föltétlenül portómentességet élvezzenek (Élénk helyeslés a bal- és szélső baloldalon), továbbá, hogy a községek előjárói ne legyenek kényeszerite havonként az adóhivatalokhoz utazni, végül, hogy adópénz uton községtől is lehessen postán küldeni, a melyben pósta nincs, de közvetlen közelében s mindenestre közelebb van, mint a mennyire az adóhivatal esik. Ha ellenben a t. miniszter ur azon véleményen van, hogy a törvénynek ezen alkalmazása nem helyes, hanem hogy a portómentesség minden községi közadó pénzküldésre a törvénynek fogva kiterjesztendő, ez esetre meg arra bátorodom fölkerülni, hogy ily értelmi együttes eljárási gyakorlatára az összes adóhivatalokat utasítani méltóztatassék. (Élénk helyeslés a bal- és szélső baloldalon)

Wekerle Sándor pénzügyminiszter: T. ház! Természetesen kell találnom azt a kívánalmat, hogy a közadópénzek pótlán való külföldi feltételül portmentesnek nyilvánításuk és tudtommal legalább a legtöbb adóhivatal egy is jár el, hogy azokat portmentesnek tekintik. Nem fogom elmulasztani, hogy e tekintetben az adóhivatalok körültilag figyelmeztetsem (Élénk helyeslés) arra, hogy a törvény szövege szerint, habár megengedem, kifogásolható a portmentesség, — mert hisz ott bizonyos feltételekhez van köve — hogy az általános alkalmasságok. (Helyeslés.) Tulajdonképpen a portmentesség megítélésére nem is az adóhivatalok, hanem a kir. póthivatalok illetékesek, azok pedig merőben meg vannak fosztva attól, hogy ellenőrizhessék azon feltételek fennforgását, melyek a törvényben elő vannak írva.

A mi a másik kérdést, a havi computusok illeti, megjegyzem, hogy a törvénynek ezen intézkedése egészen fölöslegesnek nem tekinthető, még pedig azért, mert ott nemcsak a pénz beszállításáról, hanem egyáltalán a beszédek ellenőrzéséről, a befizetett összegeknek a községi pótlék és az állami adó közti helyes elszámolásáról kellene a vizsgálatnak megtartatni. Minthogy azonban éppen azon indoknál fogva, melyet a képviselő ur fölhozott, hogy t. i. a kir. adóhivatalok csak sommásan tartják nyilván azon adókat tartozásait, kik adójukat a községről fizetik, természetesen, hogy ez az ellenőrzés a részletekre nem terjedhet ki a kir. adóhivatalnál. Epen ezért az a minisztráció reformját tárgyzó törvényjavaslatban, melyet annak idején a belügyminiszter ur fog előterjeszteni, e reformjavaslatnak azon részében, mely a községi adópénztárakról intézkedik, ezen kérdés is a gyakorlat követelményeinek megfelelőleg fog megoldatni és az e tekintetben való rendelkezések ennek megfelelően vetettek föl az adminisztráció reformjáról szóló javaslatba. (Általános élénk helyeslés.)

Másrészt ennek megfelelő kiegészítő része lesz ennek a közadók kezeléséről szóló törvény vonatkozó szakaszainak módosítása, hanem azon eljárás szabályozása is, melyet már többszörösen voltam bátor említeni, t. i., hogy a községek adókezelését nem annyira koronként a kir. adóhivataloknál megejtendő computusokra, melyek, mint említettem, csak a külsőre terjedhetnek ki, hanem a helyszínen megejtendő részletes leszámolásra kívánom fektetni. (Élénk helyeslés.)

Simonffy János pécsváradi és Linder György mohácsi kerületi orsz. képviselő fölszólalása a helytelen földadó osztályozásról.

A földadó nyilvántartási fölügyelőkörül szóló fejeztést kért a pénzügyminiszter a földadó kataszterben a helyszínelési fölügyelések és a becsülő biztosok által elküvetett és eszközölt változások iránt. Részletesen ismertettem a kérdés történeti fejlődését és az alkalmazásnál való művellet visszasszágit, különös tekintettel Baranyára.

Maga győződött meg, hogy a községekben az osztály teljesen fölforgatott, mert ugyanazon földék, a melyek előbb a 6. és 7. osztályba voltak felvéve és sorozva, az újabb fölvételi becsülés folytán az első, második vagy harmadik osztályba tetették át. Ezt törvényes eljárásnak el nem fogadhatja; ez a törvény helytelen értelmezése. Végre arra kéri a pénzügyminisztert, hogy mint azt a törvény is rendel, hivatalból intézkedjék, hogy az újabb osztályozási munka megvizsgáltság, ott a hol az újabb osztályozás minden törvényes ok nélkül megváltoztatott, az előbbi állapot visszaálltassék, addig pedig, míg az adóketés ily módon rektifikálódik, a szaporulat ezimén kivetett adóemlék fölléggessze. (Helyeslés és széles balon.)

Wekerle Sándor pénzügyminiszter: Igen sajnálom, hogy az előttem szolt képviselő ur kívánalmának meg nem felelhetek, azon egyszerű okból, mert azon eljárást, hogy ott, a hol a részletes fölmérés megtörténik és ennek kapcsán az utólagos helyszínelés szerint lényeges változások állanak elő, az új földadó szabályozást az 1885. XXII. t. cz. 2-ik §-án

alapúnak tartom. Semmi kétséget nem szenved, hogy ott, a hol birtokrendezés és tagosítás történik, ott az 1875 i. törvény 2. §-ának 5 pontja mintaterek kijelölését rendelte:

Simonffy János: Változott birtokra nézve.

Wekerle Sándor pénzügyminiszter: Igenis változott birtokra nézve elismeri a képviselő ur, már pedig oly tagosítást vagy birtokrendezést, a hol a község nagy részére nézve változás nem történik, alig fog találni.

Még az is benne van az utasításban, hogy ha egész részek egy elkülöníthetők, hogy azok nélkül a többi fölbecsülhető, azokat a részeket a pénzügyi közegek ne bántassák. Hiszen a pénz ügyi közegek nem fognak arra törekedni, hogy munkájuk legyen; örülnek és a pénzügyminiszternek is örül, ha kevesebb munkájuk van. (Közbeszólások a széles balon: De minél több adót akarnak kibizni.)

Most már bátor vagyok megjegyezni t. ház, hogy azt, hogy ez adó fölmérésre vezetne, egyáltalában el nem ismerhetem. Nagyon jól méltóztatnak tudni, hogy a földadók összege, melyet beszédhözök, kontingentálvan, tehát feltételesen közbömbös az államkincstár szempontjából, vajjon a kataszter tiszta jövedelmé bármennyire fölemeljük e vagy sem, mert a kontingentálösszegnél nagyobb összeget beszédni nem szabad s nem is szedünk be. Így tehát nem az államkincstár megillető nagyobb jövedelméről, hanem csak arról lehet szó, hogy a földadót a valódi tejesleg jövedelemnek megfelelőleg arányosan és helyesen vessük ki.

Linder György azok után, a miket Simonffy János, s a miket a pénzügyminiszter előadott, konkrét esetekre utal, a melyekben törvénytelenül jártak el. Mar most a károsultak orvoslást keresnek és nem találnak sehol. Megkérték a pénzügyminisztert, hogy segítsen rajtuk, emeltek a pénzügyigazgatósághoz, de az elrendelte az összesre nézve az adóekzekúziót. Ha tehát mindjárt fönn is állana az, a mit a pénzügyminiszter mondott, hogy helyesen történt a tagosítás, birtokrendezés és részletfölmérés, ott van a törvénynek egy másik szakasza, mely megengedi azt, hogy az adózó polgárok közvetlenül tudomást vegyenek az adóemlékekről. Ez azonban nem történt meg, mert 30 napig nem voltak közszemlére kitéve a birtokívek. Most adóekzekúzió alatt állanak az illetők és a szónok oda konkludál, hogy kéri a minisztert, szerezzen meggyőződést az esetről és rendelje el, hogy a mellányosság határain belül járjon el a pénzügyigazgatóság. (Helyeslés balfelől.)

Wekerle Sándor pénzügyminiszter azt mondta, hogy a közt, a mit Linder és Simonffy mondtak, lényeges különbség van. A Linder által fölhozott esetet kissé gyanusnak találja. De ha úgy áll a dolog, a mint azt Linder előadta, nyugodjék meg, hogy az ügyet alaposan meg fogja vizsgálni. De hogy ezt tehessen, kéri legalább a község nevé megmondani. (Helyeslés jobbfelől.)

Linder György: A mi a községek nevével illeti, arra azt mondhatja, hogy az nagyon sok községgel megessett s a legtöbbjének, melynek: Versend, Szajk, Kis Nyárad, Liptód, Babarecz stb. kérvénye meg most a pénzügyminiszteriumban várja elintézését.

Simonffy János: A pénzügyminiszter ur azt mondta, hogy ő most mondott bizonyos tekintetben, mint Linder György, pedig Linder ugyanazt mondta, mint ő, csak hogy hozzátette, hogy ha úgy állna is a dolog, mint a t. pénzügyminiszter velem szemben mondott, midőn én szavaimat interpretálta, még akkor is bizonyos eseteket hozott föl, melyekre nem alkalmazható ez állítása.

Szendrey Gerzon.

a dárdai járás orsz. képviselőjének beszéde a belügyi és pénzügyi miniszteriumok költségvetésénél.

1. A belügymin. költségvetésénél.

T. ház! Hogy mily jogtalan dolgok követetnek el a belügy terén a községekben, a községi képviselő testületök által a jegyzők révén, kár kivánom némileg a belügyi kormány figyelmét fölhívni és kérni, hogy végre a kormány e bajokat orvosolja!

A képviselőök kötelessége egyszer vagy kétszer választóik előtt megjelenni és ott nem

annyira politikai dolgokkal foglalkozni, mint első sorban megkérdeznék a választókat, hogy voltaképpen mi a bajuk? Ha a baj olyan, mely a képviselőnek hatáskörébe tartozik, akkor becsületbeli kötelessége az elvállalni s a bajt fölé tehetelögr orvosolni. Ha pedig a baj olyan, a melynek elvégzése nem tartozik hivatása körébe, akkor fölé tehetelögr és legjobb hiszeme szerint a bajnak mikénti orvoslást tanácsolni. Igaz, hogy oly dolgot fogok fölhozni, a mely a nagy-melőségű belügyminiszter előtt nem egészen ismeretlen, a mennyiben több mint 8—10 év óta tart és elég kimerítően a belügyminiszter ur elé is került.

Baranyamegyében ugyanis Baán községekben ezéltől mintegy 8—10 évvel elkezdett a képviselőtestület által a községi jegyzővel együtt évről évre a jegyzőkönyv a „kiadás” és „bevételek” a levegőben fölvétetni. A kiadások és bevételek rovata is a levegőből merítve terjesztve évről évre jóváhagyás végett hamis adatok alapján a megyei bizottsághoz, a mely jegyzőkönnyek alapján, midőn évről-évre a jóváhagyás kieszközölteit, Baán község tudatára jutott annak, hogy itt bizonyos jövedelemtilkítás torrog száoban s mintegy 8—10 év múlva észrevéve a visszaélel, az illető községi jegyző és a volt képviselőtestületi tagok ellen a följelentést megtették és uram fia! csak nagy utanjárással és kecselssel, sőt a belügyminiszterhez való fordulással lehetett mástól év múlva kieszközölni azt, hogy a vizsgálatot elrendeljük, akkor pedig a vizsgálatot oly lassan folytatták, hogy a képviselő-testületi tagok egy része elhalt, másrésze nek pedig új nyitottat arra nézve, hogy hamis adatokkal a vizsgálatot megünnisítik. A vizsgálat során ugyanis kiderült, hogy az adózó polgároknak kivetendő adó ekeken át ki nem vette, hogy az ily ki nem vett adókat tetszés szerint beszédtek, hogy a község polgairai közül nemelyek, kik adójukat befizették, a következő évben mégis mint „hatalékosok” tüntettek föl és hogy azok, kik adóhatalékokban voltak, úgy tüntetettek ki, mintba adójukat rendszeren befizették volna. Ha ez áll, a mi pedig igazolva es okmányokkal bebizonyítra van, el lehet képzéni, hogy a képviselőválasztók névjegyzéke mikép állítottat össze ily hasból merített adatok alapján? Midőn egyesek panasza mentek a szolgabíró, az alispán és főispánhoz, tanácsal el nem láttattak, hanem válaszul azt nyerték, hogy majd egy későbbi időben fog a baj orvosoltatni. Ez évek során át így tartott, mindig, mert a jegyzőre, mint virilita tagra, igen nagy szükség volt a megyei bizottságban. Egyébirant kijelentem, t. ház, hogy a megyei önkormányzatot túlnyomó részben semmi sem benitotta meg annyira, mint épen a virilitis intézmény. Ha tehát ily panaszok fordulnak elő, különösen az oly vidéken, mint az enyéim, Baranyamegyében, a hol a szegény sokacsz, szerb, horvát, németajku lakókat, a kik a saját nyelvükön sem tudnak írni és olvasni, annál kevésbbé étenek magyarul, minden lépten nyomon ügyszólván rászédnek, zsarolnak, megcsálnak; ez több mint rablás, — ez nem igazság. Szeptember hóban voltam lent kerületemben és hogy állításomat igazoljam, okmányokat hoztam el, hogy azokat bemutassam a pénzügyminiszter úrnak, mert ez a dolog hozza tartozik, nem pedig a belügyminiszteriumhoz. Ezen okmányokkal fogom igazolni azt, hogy ezen adózó polgárok, bár adójukat 1890. december 31-ig hiány nélkül befizették, most egyszerre adóhataléki ezimén újra zaklatatnak, azt mondva, hogy múlt évi adóhataléki 80—100 ir. szával vannak adatok, a melyek szerint sok szegény adózó polgár 1887, 1888 és 1889-ben egészen befizette adóját, sőt túlfizetést is teljesített. Ez mind benne van az adókönyvben, a ki érti a dolgot, rögtön át fogja látni, hogy az adózó polgár hányadán van az adófizetés tekintetében és mégis a helyett, hogy azoknak, a kik túlfizetést tettek, a javukra iratott volna a következő évben a túlfizetés, most egyszerre múlt évi hátralék ezimén 20—30 frittal rovatnak meg. Mindezeket a dolgokat azért hozom föl a belügyminiszterium költségvetése tárgyalása alkalmával, hogy segítsek a dolgon. Én képviselői szavammal felelek róla, hogy állításaimat betűről betűre bizonyítani fogom adókönyvek alapján a pénzügyminiszteri tárca költségvetés tárgyalásakor. Az a szegény sokacsz, szerb, horvát, magyar, német nép már el van keseredve a sok zaklatás miatt. Ne kívánják tőle a választási törvény értelmében, hogy midőn nyáron kün dolgozik a

földjén, hogy július 5-től 15-ig fölszólamlási jogával éljen, a ki különben nem érti azt, hogy mit kelljen tennie? Űbtaigaizitót pedig nem talál. Múltotzassék ezt a t. belügyminiszter úr becses figyelmébe venni és a dolgot segíteni, — és meg vagyok róla győződve, hogy az a szegény jó, bár idegen nyelven beszélő magyar nép hála adóan érette a belügyminiszternek. Hadd hulljon a fergése, mert hisz nem hallok fölük egyebet, mint hogy a jegyzőjük családja, zsarolja, félrevezeti és mikor már kiderült megalatásuk, és segíteni kell a dolgot; akkor redescn már késő. Ezen viszás állapotokra kívántam becses figyelmét a belügyi kormányknak fölívni (helyeslés.)

A pénzügymin. költségvetésnél.

T. ház! A képviselőnek nem csak e házbau, hanem ezen kívül is kell bizonyos tekintetben képviselői kötelességet teljesítenie. En a képviselői kötelesség teljesítését, amár nem elég szerencsével, de megpróbáltam kűn a vidéken, a kertületemben, a hol kötelességemnek tartottam az emberek adókezelésére, beszédre és kivételére meghallgatni. (Halljuk! Halljuk!)

E kötelességem teljesítése közben tapasztaltam, hogy az adókönny, a mely közokmányt képez, nyilvánvaló és törvényen nem alapuló, jogtalan, sőt csalással is párosult tettekekkel van elhalmozva, a mit talán nem is ama nehézkes adószámlázásnak kell tulajdonítani, hanem annak az egyéneknek, ki az adókönnybe többet vagy kevesebbet soha ki nem vetett adó címűn irt be egyik-másik adózó polgár terhére s a ki azokat be is hajtotta, a mit ezt én a kezéim közt lévő közokmányokkal fogok igazolni. Ezen közokmányokat leszek bátor a t. pénzügyminiszter úrnak is átadni. (Egyhang. szélső balfelel: Helyes! Halljuk! Halljuk!)

Először is azon adózó állampolgárok könyveit említem föl, kiknek könyveibe adóhátralék címűen kisebb-nagyobb összegek irattak be. Átvizsgáltam az egyes adókönnyeket, eljárásomban visszamentem 10 évvel s azt láttam, hogy olyanoknál is, a kik minden évben eleget tettek kötelezettségüknek, hátralék címűen 10, 20, sőt 100 frt is volt beírva: Föl kell tételezni t. ház, és ezt nem hiúságból s öndicsérvésből mondom, hogy a ki hozzászól az ily adókönyvek az adókezelésről, annak azt értenie is kell!

Engemet, a ki magam is átestem e torturákon, nagyon megtanítottak az adókönny mikénti kezelésére, a beírásokra, a leírásokra, föltételekre stb. vonatkozó szabályokra. Bemutatom például egy baranyai adózó polgár könyvét, a ki 1886 ban állami egyenes adó címűen 37 frt 62 kr. helyett 38 frt 62 krt fizetett s így 1 frt túlfizetést tett. A helyett azonban, hogy ezen 1 frtot a következő 1887. évre javára írták volna, a mikor szintén teljes mértékben eleget tett adókötelezettségének: 1888-ban 9 frt 50 kr. a d ó h á t r á l é k o t í t t e t t e k k i könyvében. Nem sorolom elő az összes nálam lévő könyvek hibás bejegyzéseit, hanem bátorodom azokat kibevetlentül átadni a t. pénzügyminiszter úrnak. Más nálam lévő adókönnyben „szaporodás” címűen vannak bizonyos összegek beírva. Hogy mi ez a szaporodás: ezt senki sem tudja az adótörvény alapján nekem megmagyarázni.

El kell mondanom a dolognak történetét. (Halljuk!) Baranyavármegyében, kerülletben azt mondják, hogy a kataszteri becselőbiztos, a földkóstoló 1884 ban a bizottság élén oda ment és, a mint megállapították a földosztályozást a kültelekekre, a szőlőkre, vagy a tagosított legelőkre nézve, az adózó polgárok megfizették adójukat. 1886-ban történt ez ugyanazon eredménnyel, mint 1884-ban. Ugyanez történt 1888 ban is ugyanazon eredménnyel, mint 1884-ben és 1886-ban; 1889-ben a kataszteri biztos ismét oda ment és a bizottság élén osztályozta a földeket, de az osztályozás teljesen eltért az 1884., 1886. és 1888. években fölvetett osztályozásoktól, mert a harmad- és negyedosztályú földek a második és első osztályba sorozták. Megemlíthetem panaszokéban az előttem panaszokodó szavai szerint, hogy az osztályozás igazságtalanul történt. Az igazságtalanság pedig abból keletkezett, hogy az az egy-két ember, a ki ki volt külvide, nem tudta magát a néppel megérteni, minthogy ott túlnyomó részben sokacok, szerbek, horvátok és németek laktak, vagy ha meg is tudták magukat érteni, a becselő biztos semmit sem adott rájuk, hanem kényekedve szerint osztályozta a földeket az illetők legnagyobb sérelmére. De vegyük azt, hogy az 1889. évben történt

osztályozás, akár volt ellene fölszólamlás, akár pedig nem, 1889-re megáll. Illetékes közegek, a községi jegyző és a bíró, egyik másik helyen arról világosított föl, hogy a mikor osztályozták a földeket 1889-ben, azt mondták az embereknek: „Tinektek volt a képen ilyen adót kellett volna fizetnetek azelőtti esztendőknben is és az 1889. évben történt osztályozáshoz képest az adót „szaporodás” címűen visszafelé 5 esztendőre a polgárokra kivétel nélkül előírták. Most azt kérdezem t. ház — nem tudom, jól sejttem e — ha ez volt a becselőbiztos álláspontja 1889. évben, honnan tudj. megállapítani akár ő, akár más ezen a világon, hogy az 1889. évi klasszifikáció csakugyan annyira helyes, hogy az az előző öt évi klasszifikációt teljesen megsemmisíti. És honnan tudja, ha esetlegesen áll-e az, hogy ha különben az előző években a harmadik, negyedik, ötödik osztályba sorozott föld 1889-ben első vagy másodosztályba soroztatott, hogy ez a föld öt évvel előlött csakugyan ilyen mi nöségű volt? De kérdés, hogyha az a föld mesteres úton trágyázás vagy isten segítségével beizapolás útján 1889-ben csakugyan jobb lett, vissza lehet-e menni a miatt az adóval 5 esztendőre? és ki lehet-e az adót „szaporodás” címűen vetni, még pedig egyszerre? És nem hiszem s meg vagyok róla győződve, hogy a t. pénzügyminiszter úrnak nincsen tudomása azokról, a miket én most itten elmondottam. Tudomással bírhat talán arról, hogy az ország bármely vidékén jár az adókövető bizottság. De hogy az lehetséges legyen, hogy 1890-ben 5 évvel visszamegyünk az adókövetéssel és szaporodás címűen kivessük az adót, erre nézve kérem a t. pénzügyminiszter urat, hogy azt nekem megmagyarázni méltóztatassék, talán lesz anyni fölfogásom, hogy a dolgot megértsem. Igen örvendek, ha erre vonatkozólag megnyugtató magyarázattal szolgálna. Ezért az adókönnyek, melyek itt kezében vannak s a melyeket t. miniszter úr rendelkezésére fogok becsátani, az előbb mondtak igazolására szolgáljak. Egy másik nehézséggel is találkoztam jártamban-keltemben, mely abból áll: legalább fölfogásom szerint minden adózó polgárnak tisztán tájékozni kellene tudni magát arról, hogy ha adó alá vonatik, miért vonatik ennyi vagy anyni összeg alá? — A kulcsot legalább ismernie kellene. En legalább úgy gondolom, hogy ha tudom, hogy valamely községnek évi egyenes adója 3000 frt s tudom, hogy hány szántótelek van, ezek közül mennyi az első, második, harmad vagy negyedik osztályú szántótelek, hogy mennyi a legelő, mennyi a bel-föld, mennyi a szőlő: akkor hozzájuthatok ahhoz, hogy egy feltételek gazdának kivett adója nem lehet nagyobb, mint annak a másik feltételek gazdának, a kinek ugyanannyi mennyiségű s hasonló sorozatu földje van s mégis azt látjuk, hogy az adó nagyon eltérően van kivetve egészen hasonló esetekben s egyenlő vagyonu polgárok között; s talán kortesfogásból? Nem tudom tehát megérteni, hogy miért van ez így?

Sajnos, nem találtam egyetlen községet sem, a hol meg tudták volna mondani, hogy azon község egyenes állami adója mennyit tesz? Vannak ott olyan polgárok, a kik képesek volna kiszámítani, nem tekintve egy-két krajezár eltérést, pár frt megközelítéssel s bár az adókövetés igen nehéz dolog, de azért lehetőleg megközelíteni lehetne az egyenlőséget vizsgáló számítással. A mely tapasztalatokra én jutottam, az bizony sajnos, és azt hiszem, hogy azon könyvek, melyek között nekem azokat elpanaszolták, nem voltak krokodil könyvek! De azt is állítják egyesek „Nagyon jó volna megvizsgálni” — mond az illető — „mert én voltam községi bíró, hogy a bíró és jegyző urak nem fizetnek állami adót, hogy ők föl vannak mentve az alól,” legalább ők fölmentik magukat. En nem ismerek oly szakaszt adótörvényben, hogy a községi jegyző miért ne fizessen adót saját privát vagyoná után. Harmad-sorban azon adókönnyekről vagyok kénytelen beszélni, melyek jogtalanul szintén a „múltévi adóhátralékokról” szólnak, ép úgy, mint a melyeket szerencsém volt a t. pénzügyminiszter úrnak átadni és egyáltalán szaporodást is tüntetnek ki. Vegyünk egy példát. Valaki kifizeti adóját teljesen 1887-ben és azt mondja az 1888-iki rovataban, azaz úgy nyitja meg adókönnyét, hogy múlt évi hátralék 10, 20, 30 frt és alul szaporodás címűen 10, 20, 30 frtot ír oda; ezek az adókönnyek erről tesznek bizonyosságot. A negyedik fajta adókönnyek pedig arról tesznek tanságot, hogy egyes adózó

polgárok túlfizetést teljesítettek bizonyos adózási években és mégis a következő évben múlt évi adóhátralékkal tüntettek ki. Van oly adókönny is több, melyben a múlt évi hátralékok — jogtalanul — kitüntetik, de mi okból nem? talán 2 ros közül a kisebb rossz választotta az illető bevezető, utólagosan túrlt, de a lezárás alkalmával elfelejtette kitüntetni, hogy a folyó évre kivetett adóösszeg ennyi és e szerint szaporodás címűen a túrlést is beírta.

A hatodik fajta adókönnyek arról tesznek tanubizonyosságot, — nevezetesen ezen adókönny harmadik lapján az áll, hogy befizetett 6 frt 50 kr. állami adó, illetőleg a fösszeg 11 frt 80 kr., de miután az illető, nem tudoz mennyivel lehetett kérdéselme valami fél évig, hát kérdéselme kamat címűen megvettek rajta 5 frot. Itt van az adókönny.

Arra is szeretnék fölvilágosítást kapni a t. pénzügyminiszter úrtól, hogyha az ország valamely községében a községi jegyző egyáltalán postámaster, mily jogalapon és címen szedi az egyes házaktól kivétel nélkül numerus szerint sem többet, sem kevesebbet, mint az úgynevezett $\frac{1}{16}$ kila (egy vékanak $\frac{1}{4}$ része) tiszta buzát? Ez Baranyamegye Darázs községében történik, a hol az $\frac{1}{16}$ kilót a szegény sokacoktól így szedi be 9 év óta a jegyző, a ki egyáltalán postámaster.

Azt is szeretném, ha megmagyarázna a pénzügyminiszter úr, hogy egy polgár, a ki rendszeres lakással bír és adóval megrovatvan, annak teljesen eleget tett, hogyan jöhetnek 6 hozzá egy pótlék adókönnyvel, melyben különböző címűen adótarozást mutatnak ki és ha nem fizeti, nem fog a képviselőválasztói névjegyzékbe bevezettni. Ezzel az adókönnyek körül panaszaim betejezetem volna, hanem kénytelen vagyok egy jövedelmi forrásról is megemlíkezni, a mely az államnak hasznára lehetne, a mely eddig megadóztatás nélkül maradt és a mely adóztatási forrás nem volna megvetendő, ha utána nézünk, hogy ezen nagyon bonyolódott és terhes téreza jövedelme valamiképen szaporodjék. Először is, ha a pénzügyminiszter úr utána nézne az egyoldalulag beadott telekkönyvi kerényeknek, azt hiszem, hogy könnyen egy megadóztatási módot talalna, mert rájönne, hogy ezen kerényeket legnagyobbbrést telekkönyvi hivatalnokok nyújtják be és ha a pénzügyminiszter úr valamelyik évrnek első számától egész 12 000. számgig utána nézete ezen kerényeknek és az azokat benyújtó hivatalnokokra a kereseti adót kirovatva, szép jövedelemre tenne szert. Nagy visszaélést történik a III-ad osztályu kereseti adó kirovásánál. En mint gyakorló ügyvéd határozottan állítom, hogy nincs igaztalanabb adó, mint az, a melyet vagy barátságból, vagy ellenségeskedésből vetnek ki. En az ügyvéd adóját az iratok alapján vetném ki; a hol kétségem van, megidézném az illető kihallgatásra és a jegyzőkönyv alapján mégis megtudnám, ha eltitkolt is valaki valamit.

Megvan ennek a magyarázata t. ház, csak méltóztatassék engem egy kis türelemmel meghallgatni. Egy egy nagyobb szabad királyi város területén több gyakorló ügyvéd van; némelyek valóságos isten csodájának tartják, hogy a gyakorló ügyvédnek közül csak kettő három az, a ki különösen büntügyi védelmet szokott teljesíteni. Ez korántsem valami csoda t. ház, hanem ez egyszerűen úgy történik, hogy a börtönörtől kezdve egész a börtönföltgyelőig mindenkitől tudakolják a szegény fegyencnek a viszonyait, vagyonit állapotát, és akkor megállapítják a magas védelmi díjakat. Az ilyenekre természetesen csak kihallgatás útján lehetne rájönni s akkor kitűnnek, hogy mily speciális jövedelme az a minduntalan büntügyi védelmekkel foglalkozó ügyvédeknek.

Az államnak nagy a hatalma t. ház: be-mehet mindenüvé. És ha én a t. pénzügyminiszter úrnak volnék, nem is gondolkoznám, hanem inkább ma mint holnap lépnek közbe. Így van t. ház a csődökkel is. Ott is 30–40 gyakorló ügyvéd közül csak kettő-három választatna. ki, talán a jó pajtasokat — legalább a gyauu ez, de bizonyítani nem tudom — és az ily alkalmaz magától érthetőleg nagyon sok féremmagyarázatnak szolgál alapjául. A pénzügyminiszternek hatalmában áll ezeket az adóforrásokat megnyitni. És én ajánlom is, hogy igen is kezdje meg a dolgot, menjen bele az ilyen csődügyi és büntügyi dolgokba s rá fog jönni, hogy mily rengeteg visszaélések történnek itt, a mire meg-lehet, a bíróságoknak is van befolyása. Meg

fogja látni, hogy nem is alkalmaznak a csőd ügyekben mást, mint épen csak Pétert, Pált, vagy Jánost és az illetők egy esztendőben bevesznek 20–30 ezer forintot azért, mert csak ők a kiválasztottak és csak egy évben többször alkalmaztatnak. Az ilyen jövedelmeket természetesen csak az iratok alapján lehetne megadóztatni.

Ez az igazság, t. ház, melyet én nagyon sokszor hangoztattam a pénzügyi bíróságok előtt is, a hol igen sokszor fordult elő olyan 2—3 száz forintos ügy, hogy elárverezték az illetőknek ingóságait olyan adókövetelések miatt, a melytől soha nem volt kivétel. Ezt a pénzügyminiszter úr is igen jól tudja, mert ő azután elégtételt szerzett az illetőknek.

Még egy kérelmet kell tehát az igen tisztelt pénzügyminiszter úr elé terjesztenem és ez az, hogy miután talán még sem egészen igazságos az állam részéről az, hogy a tényleg nem eszközölt végrehajtásért az adónál végrehajtási költségeket számitanak: tegyen róla a t. pénzügyminiszter úr, hogy az el nem követett cselekményekért az állam ne követeljen az adózó polgároktól végrehajtás címén költségeket. Kérdem vajjon nem látná-e a t. pénzügyminiszter úr az időt elérkezettnek arra nézve, hogy az úgynevezett pótlékok ne növeltsék in infinitum, mert az országban nem egy helyen meghaladja a pótlékok az egyenes államadót és így megehezíti az állampolgárnak az állam irányában való kötelesség teljesítését. Ha már az adózó polgárok ennyire terhelhetnek, cselekedni kell, hogy közvetlenül az állam irányában teljesítsék a nagyobb kötelezettséget. Azután engedelmet kérek, de nem látom be, hogy a ki minden alapos ok nélkül nőtlenül akar élni, mért ne viselje azt a terhet, a melyet az általa kikértül adó alakjában? Czelészertbűnek tartanám azt is, hogy az is, a ki házas, de gyermeke nincsen, szintén ennek tekintetbe vételével ugyanahoz mértén súlyosabban adóztassék meg. Utójjára még azt kérdem a t. pénzügyminiszter úrtól, nyugtasson meg arra nézve, hogy az általános kártyaadó behozatalán egyáltalán nem törté a fejét.

Még egyedégy bator fölémlíteni és ez az, hogy Karancs községében Tóth János 1880. és 1881. években mint bíró soha figyelmeztetve arra nem lett, hogy hajtsa be az adókat a pénzügyi szabályokban megállapított bírság terhe alatt, mégis nagy meglepetésére most 10 év után egyenesen végrehajtással zaklatták, rajta 122 frt 60 krt mint bírságot behajtottak. Erre nézve egy okmányt van szerencsém benyújtani és kérdem a mélyen t. pénzügyminiszter urat, hajlandó-e ezen sérelem orvoslása iránt saját hatáskörében intézkedni? Kérem, hogy mindezen bajokat orvosolja, mert a szegény nép kétségbeesésében már nem tudja, hova forduljon. Ezzel tartoztam magamnak, tartozom a pénzügyminiszter úrnak, a t. képviselőháznak és az adózó polgároknak. (Általános helyeslés.)

A hozomány.

(L-r.) Nincs szándékomban senkinek szent meggyőződését sem bolygatni, s nem is ez okból válaszlok én K—y A-nak azon reflexióira, melyeket egy múlt számban hasonló cím alatt közzétett cikkem tartalma helyessége megdöntése céljából szükségesnek talált papírra vetni, hanem tisztán azon indokból teszem, nehogy az említett, velem ellentétes álláspont elfoglaló cikkizének az is szent meggyőződésévé váljék, hogy állításainak (a melyek ugyan legkevésbé sem mondhatók bizonyítékoknak) súlya alatt meggyőnyedve saját magam is kétségbe fogom vonni azt, vajjon csakugyan mind igaz-e, a mit irtam? Ennek pedig annál kevésbé felelhetek meg, a mennyiben míg én a hozomány intézményének létjogosultságát vitattam, addig cikkizé, bár ennek megzafalása volt szándékában, tényleg a hozomány által esetleg előidézhető kárteknő családi és szociális viszonyokat esetelte — megengedem, valamely régenybe vagy novellába igen jó beillő eszmefutatókkal, de a melyek sem az általam fölvetett kérdéssel összefüggésben nincsenek, sem pedig bizonyítékokul nem szolgálnak. Azt már pedig még sem akarom elhinni, hogy cikkizé jogosulatlanul tart valamit csak azért, mert annak rossz oldalai is vannak, mert lám még az

emberölés is jogosult, midőn az az övédelemre hozzatartozóink vagy vagyonuk védelmére szolgál.

Már a „Válasz“ elején nagyon furesának találtam cikkizének azon véleménynyilvánítását, hogy különösen a házasulandó férfi nemből fogunk sokan az én állításom mellett sorakozni. Miért épen ezek? Szerintem minden komoly gondolkodású egyén, a ki kellően képes mérlegelni a mai társadalmi viszonyokat, s a ki a fölvetett kérdés mellett és ellene fölhozott bizonyítékokat logice tudja egymással összehasonlítani, magánviszonyaira való minden tekintet nélkül fogja véleményét megalkotni — a ki pedig ezekre nem képesek, azokra a kik önálló véleményvel nem bíróka reflektálni sem lehet e tekintetben. Czikkirő egészen úgy állapítja meg ezen véleményét, mintia én azt irtam volna, hogy hozomány nélkül boldogulni nem lehet, s ezért minden házasulandó férfinak okvetlenül szükséges hozománnyal bíró leányt választani házastársul. Én tudtommal cikkizémek egy helyén határozottan ki is mondtam, hogy nem szép vonásra mutat a férfiú részéről, midőn a hozományt a gyédül azért keresi, hogy azzal zsebjét tömjé; ezzel azonban bővebben azért nem foglalkoztam, mert mint már fennebb is kiemeltem, nekem cikkizem megírásánál csak a hozomány intézményének létjogosultságát bebizonyítani volt céloom. Azt elhíheti pedig cikkiző, miszerint ez akár saját magamat sem tart vissza attól — elveim megtagadása nélkül — hogy hozománnyal épen nem bíró nőt szemeljek ki házastársul. (A mi tényleg úgy is lesz, ha Isten megsegít.)

Az általam megirt cikkizé saudékölt megzafalására szolgáló cikkizékben különben is édeskeveset találók, a mi zafolatnak nevezhető. Czikkirő egy helyen maga is fölémlíti, hogy eltért a tárgyolt — ezt a legszivesebben erőstém meg azzal, hogy tulajdonképp nem is igen volt a tárgyalt, a mennyiben meglehetősen számmal fölhalmozott bizonyítékaim közül csak egyetlen egy állításom bizonyítékát (parkodott megdönteni, cikkizéknek többi részében pedig részint tagadja állításaimat (egyének kivételével), a mely tagadásait okadatolni igyekszik ugyan, de az azokra vonatkozó bizonyítékaimat tekintet nélkül hagyja, részint pedig — ez a legtöbb teret foglalja el cikkizékben — kigyólt-békát kiált a hozományra. Azon egyetlen állításom, melyet bizonyítékaim megezatolásával akar megdönteni, az, hogy a házassággal nagyon megszaporodnak a kiadások. Én ugyan számtanilag fejtegettem ki ezen állításom igazságát, azonban, minthogy cikkiző tapasztalati elvekkel áll elő ezzel szemben, fölöslegesen talalom ezt ismételni, s inkább az ő ellenbizonyítékaival foglalkozom. Szerintem „egy takarékos, szorgalmas és egyszerű feleség kevesebb kiadást okoz férjének, mint a mennyit az egymaga (tehát úgy érve: mint házasulatlán) a korcsmai és kávéházi étellel elkölti s takarító, mosóné stbi által a zsebéből kilopni enged“ s ezen állításával azt akarja kifejezni, hogy a házasság után is mindenkor elég az a pénzösszeg, — tehát bármily csekély — a mivel a férfi azelőtt ki tudott jönni. Miért nem mondja mindjárt azt is, hogy a házastársi viszonyról fogva két egyének együt t tve sokkal kevesebbre van szükség, mint egy magánosan élő embernek? Hisz ilyen bizonyítékkal azt is ki lehet sütni! Nem tudom, hogy cikkiző sokott-e kávéházakba vagy korcsmákba járni, de ha igen, úgy tapasztalhatta, hogy ezekben bizony nem oly igen kicsiny a házások száma, s bizony a legtöbb férfi házassága után is rendszeren csak egy szűresögeti a feketét, vagy issza a pilsent — ha van miből — mint azelőtt; aztán meg esteüként cigányzene mellett nem egyszer láthatta már az említett nyilvános helyiségekben a férj mellett a kedves kis feleséget is, a kiről pedig sok esetben még a roszakarat sem foghatja rá, hogy nem takarékos és szorgalmas — mert hát a szórakozás csak meg van engedve néhanapján! Bizony elhíheti a cikkiző, hogy a férj házasság előtti és utáni költekezése — ha csak nem valami országos lumbpólt vált az illető papucskormány alatt dressirozott engedelmes férjje — tavólról sem teszi ki azt a különbözetet, a mi elegendő volna egy második, harmadik s tudja a jó ég, hányadik személynek (ez már a gyerekek számától függ) eltartására. Azt is megengedem, hogy egy házias feleség sok oly dolgot végezhet el a háztartásban, a mit a férfinak

házassága előtt fizetett személyekkel kellett végezteni, de hát azt is tessék megdondolni, hogy ezek a dolgok a házasság folytat megokszorosodnak, a feleség nagyon bajosán tudja megcselekedni azt, hogy egymaga mosson, vasaljon, főzzön, varrjon, sikáljon, ruhákat javítson, a gyerekekre vigyázzon stb. s akárhányszor meg ezekből részint természeti gyengeségénél, részint egyéb körülmények folytán csak alig számbavehető valamit végezhet. Hozzávehető az elmondottakhoz az élemezési, ruházatási s egyéb elsőrendű szükségletekre fordítandó kötségek.

Ezek folytán nagyon könnyen beláthatja mindenki, hogy a házasság tetemesen megszorítja a költségeket. Czikkirő szerint én a feleséget e szerint csak egy új kiadási tételnek tekintem. Eredeti! De hát mikor én feleséget veszek, csak nem koplaltathatom szegényt s járathatom egy ingben; a gyerekeket meg nem küldhetem a lelencházba! Mert másként én nem tudom elképzelni, hogyan lehessen egy feleséget eltartani, a nélküli, hogy az kiadásba ne kerülne s így okvetlenül ne szerepeljen mint kiadási tétel is (nem pedig csak).

Czikkirő válaszanak további részében említett tesz a régi boldog időkől, mikor a nők hozománya csak egy tulipános ladából, meg egy riska tehénből állott. Én sehogy sem tudom kifundálni, mikor lehettek azok a boldog jó idők, a mire cikkiző hivatkozik, mert hát ilyenféle hozományt adtak a multiban, adnak a jelenben is, de hogy mikor képtelék ez a kis ezek vagy ilyenféle a hozományt, azt annál kevésbé tudom meghatározni, a meunyiben a legrégibb időkől fogva, mikor még sem tulipános ladát, sem a riska tehent nem ismerték, egész napjainkig szakadatlanul főnállott a kisebb és nagyobb mérvű hozomány intézménye; már a római köztársaság korában is igen tekiütelyes összegeket hozott egynemelyik nő a házhöz. Különböztél a tulipános lada meg a riska tehén nem sziate hozomány? Kisebb taltaju az bizonyos, de hát azért a cikkiző mégis ellenmondásba jutott, midőn a hozomány ellen oly annyira kikel s maga is egy hozományfajtát, mint boldog időknek jelképét hoz elő.

A hozomány szükségességét cikkiző bizonyos körülmények között el is ismeri — tehát létjogosultságát is — azonban tagadja, hogy a hozomány követelése ilyen és mas esetekben egyszerűmind a méltányos is volna. Ezt nem értem! A méltányosság lényege tudvalegoleg abban áll, hogy bizonyos előnyök és hátrányok kiegyenlítésének a szükség követelményeivel szemben; ám pedig a jelen esetben az előnyt a férfa nézve az képezi, hogy egy általa telegdüll óhajtott nőt magának nevezhet, a utrányt pedig az, hogy e nőt nem képes a saját jövedelmével eltartani; ez előny és hátrány kiegyenlítésére szolgál pedig a hozomány — tehát ennek keresése méltányos dolog ily esetben. Éz nagyon egyszerű valami.

Legjobbban meglepett cikkiző azon fejtegetése, melylyel azt akarja kimutatni, hogy a hol hozomány van, ott nincs szeretet, sem kölcsönös becsülés.

Már megbecsülése az illető, de kénytelen vagyok kijelenteni, hogy ez állítása a legnagyobbfokú elfogultságról tanusodik. Én nem is hiszem, hogy komolyan átgondolta volna ezt a dolgot, mert másként nem állíthatott volna olyant, a mit künn az életben akárhányszor megezatolva láthatott. Nekem bizony egy csepp kedvem sincs ilyen állítás megezatolására pazarolni időmet.

A cikkiző válaszanak általam nem említett részei mind oly dolgokat tartalmaznak, melyek — mint már fennebb említettem — nem tartoznak a tárgyhoz s így azokkal nem is foglalkozom.

Még csak ahhoz a „megdönthetetlen elvekhez“ a, a melyet a cikkiző úgy kezd, hogy: „A férfi kötelessége családját föntartani...“ ezt a pár szócskát akarom hozzátetni: „ha van miből“ s ezzel befejeztem nézetemnek jelen alkalommal való megvédését.

H I R E K.

(A nőegylet működvelő-előadása.) A pécsi jótékonykező nőegylet saját pénztára s a létesítendő népkönyhájára egyleti helyiségben november hó 22 én

szombati napon, Jónás Janos népzeneész közreműködése mellett, tizenegyzal egybekötött „műkedvelői” előadást rendez a következő műsorozattal: I. „Jóna tanítónő”, élőkép. Részt vesznek benne: Fekete Irma, Hinka Mariska, Kohanovszky Hajnalka, Lukács nővérek, Maletter Erneszt, Nagy Izabella, Rühmer Erzsike, Rühmer Valéria, Simonffy Margit, Szakvály Margit, Szuly Gizella, Szántó nővérek, Tallian Irma kasszonyok. II. „Es blinkt der Tau in den Gräsern”, — Rubinsteinótl. — „Szulejka” — Mendelsóhnótl. — „Lébel”-dala — Gounod, Faust operájából — éneki Epstein Anna k. a.; az éneket zongorán kíséri Szakvály Dező joghallgató úr. III. „A regélő”, — élőkép. Részt vesznek benne: Éhu Antónia, Fekete Etel, Hinka Ilona, Nagy Margit, Pintér Terka, Ratkovits Ilona, Riehmér Ada kasszonyok és Lütke István, Brodsky Lajos és Molnár Kázmér urak. IV. „Phrenolog”, — bohózat Justustól I. fölvo-násban. Rendező Haksch Lajos úr. Személyek: Consul Gallovis Győző úr. — Eneke neje Zsolnay Irma k. a. — Detor marquis Parragh Antal úr. — Eneke neje Ador Nagy Flóra k. a. — Mari leányok Rühmer Ilona k. a. — Madelaine nevelőnő Detor házában Hinka Ilona k. a. — Armand Dr. Tolnay Géza úr. — Sardon báróné Radocsy Ilona k. a. — Cecil, George ne, Pauline grófnők Hegedüs Hedvig k. a. — Eizer Margit k. a. — Erősay Margit k. a. — Dubreuil eredei Molnár Kázmér úr. — Bray tanácsos Böck Béla úr. — Tonika zeneszerző Angyal Béla úr. — Juas. * * V. „Szembekötődés”, élőkép. XV. Lajos idejéből Részt vesznek benne: Bodó Ilka, Gebhardt Katinka, Hegedüs Margit, Kovacsóky Bella, Sável Kornis, Zsolnay Stefánia, Zsolnay Erzsike kasszonyok, Dulanszky Lajos, Furray Valér, Krigl Nándor, Mihályfy Vilmos, Reich Oszkár, Saagy János, Simon Rezső, Szakvály Dező urak. VI. Tánca. Jó és izletes mecskélrt árulj ételről, italokról, valamint tea- és süteményről gondoskodva lesz. Belépti díj és pedig 1/2 helyre 1 frt 50 kr., álló helyre 1 frt; jegyek előre váltáltak Valentin Ottó könyv- és zeneműkereskedő úrnál, az előadás napján pedig este a pénztárnál. Kezdeté este pont 7 órakor. Miként értesülünk, ezen jó-tékonyezélni műkedvelői előadás iránt a n. é. közönség oly nagy érdeklődéssel viseltetik, hogy a rendező bizottság azt másnap, vagyis novemb. 23-án (vasárnap) ismételni fogja: minthogy azonban a második előadás már tánc nélkül fog megtartani, a belépti-díj is mérsékelve lesz; és pedig miként halljuk az álló hely 1 frt, az álló hely pedig 60 krral fog árusítani. Biztosan hisszük, hogy a rendező bizottság kitaró és buzgó fáradságát szép és fényes siker fogja megjutalmazni.

— **(A pécsi szőlősgazdák egyesülete)** holnap vasárnap délután 4 órakor, a városi háza közgyűlési termében évi rendes közgyűlést tartja. Tárnyak: 1. Évi jelentés. 2. A számvizsgáló-bizottság jelentése. 3. Tisztújítás. 4. Indítványok.

— **(Gyógyulás helyett halál.)** Tudatlanságának esett áldozatul a napokban Ruppert Károly 13—14 éves borbolyinas, ki a Till-féle fodrászüzletben volt alkalmazva. A szene-csétlen fiú, ki nemskára fölshabudult volna s övgye édes anyjának innen-onnan támasza lehetett volna, torokbajban szenvedett. Orvoshoz ment s az irt neki valami port, melylyel vízben fölolvadva a fiúnak öblögetni kellett volna a torkát. Az orvos ismétlenül megmagyarázta a betegnek, hogy miképen bánjék az orvossággal s a tapasztalatlan fiú — valószínűleg még mindig nem érve meg az utasítást — a port, a helyett, hogy vízben föloldva gargalizálásra használta volna, egyszerűen azon szárazan lenyelte. A por égető szert tartalmazott s a boldogtalan fiú gyomrát olyannyira megtámadta, hogy a beteg rövid idő múlva — iszonyú kínok között — kiszvedett. A rendőrkapitányság — mint értesülünk — ez ügyben vizsgálatot rendelt el.

— **(Stavenhagen Bernát.)** Lapunk egyik multikori számában már megírtuk, hogy Stavenhagen Bernát, a nagy zongoraművész, városunkban jövő hó elején hangversenyt tart. Nem lesz érdektelen a zenekedvelő közönségnek a művész eddigi pályafutásával röviden megismerkednie.

Stavenhagen 1862-ik évben Greizban a kis német Reuss hercegség fővárosában született. Már legkorábbi gyermekségében kiváló

tehetséget árult el a zene iránt. Tizenhárom éves korában a berlini királyi zeneakadémiába vételtől, hol tudományos kiképzetését nyerte. 16 éves korán túl teljesen a zongorajátéknak szentelte magát. 18 éves korában zongorajátékaért az első díjat nyerte el. Több éven keresztül ezután Németország nagyob városában szép sikerrel adott hangversenyeket. 1885-ben végül is a zongoraművészet forrásához Weimarba ment Liszt Ferenchez, hogy művészetét tökéletesse tegye, ki rögtön fölismeré az ifjában a kiváló lángszét, s ettől fogva valóságos kedvencz lett. Magával vivé Romába, 1886-ban Budapestre, Párisba és Londonba, hol Liszt tiszteltetere nagy zenei tuncéply volt, melyen Liszt és Stavenhagen közreműködésükkel oly fényes sikert arattak, milyenen mester és tanítvány még soha nem osztózkodott. Ezután Munkácsy Mihály meghívására Liszttel együtt kolpachi kastélyában időztek, honnét mesterét elkíséré végző állomására Bayreuthba, hol az rövid idő múlva meghalt, s z e l e m i örököséül hagyva a Stavenhagen, ki azóta Európa nagyob államaít jarta be, hangversenyeket adva s fényes művészetével mintegy elővárszolja ama kort, midőn elhunyt nagy mestere még erejének zenithéjén állott.

— **(Halálozás.)** Hebenstreit Gy. pécsi főgimnáziumi VII. oszt. tanuló e hó 13-án kosszas szenvedés után, 20 éves korában elhunyt Pécsen (Nagy Flórián-utca 10. sz.) Temetése a főgimnáziumi tanári kar és tanuló ifjuság részvételével ma délután megy végbe.

— **(Repülő ötvenes.)** Kritikus napja volt esztörtökön a főgimnázium pedellusának. Ez az ember 50 forintot keresett ezen a napon, csakhogy — nem találta meg. Mert úgy volt, hogy elvesztette tudniillik. A pedellust ugyanis elküldte az igazgató egy százfirtóssal, hogy vágja föl. A pedellus lement a Weidinger könyvkereskedő boltjába s ott a százas fölvaltatták neki egy ötvenforintosra és 10 drb ötszre. A szolga az egyik kezébe fogta az 50-est, a másik kezébe az ötsötököt s indult hazá; de mire háza ért, szepegey kelle bevallania, hogy az ötvenest nem hozta meg. Úgy adta elő, hogy a mint a két markában tartotta a kétféle pénzt, az akkor uralkodó szél hirtelen le akarta kapni a kalapját, ő utána kapott s abban a pillanatban az ötvenes — azt hívné magában, hogy ő póstagalamb — elrepült. A szolga utána futott, ugyan azt sem tudta merre fusson, mert a szökevény ötvenest nem látta már sehol. Sikertült azonban — sejténie, hogy egy ember vette föl az ötvenest, s az az ember valami vidéki ember volt, a kit most erősen keres a rendőrség.

— **(A Mecsek- és Tettegyelet)** holnaphoz két hetre, azaz november 30-án tartja alakuló közgyűlést a n. fél 4 órakor.

— **(Fölfüggesztett ügyvéd.)** A pécsi ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy Kóbor József, volt kir. albirót, jelenleg mohácsi ügyvédet az ellene hivatali sikkasztás miatt megindított büntető eljárás befejeztig a m. kir. Curia által megerősített határozatával az ügyvédi gyakorlatától fölfüggesztette.

— **(Ondricsek hangversenye Pécsen.)** Ondricsek, a világhírtű hegedűművész, ki most Bécsben s nemskára Budapesten hangversenyez, e hó 26-án a pécsi közönség előtt is bemutatja művészetét a nőegylet termében. A legkiválóbb hegedűs a következő műsorral lép föl: Paganini D-dur hangversenyműve, Ondricsek Barcarole-ja, Wieniawsky Polonaise (op. 4.), Schumann Esti dala-e és Ries Motto perpetuo-ja. Jegyek e föltöbb érdekes előadásra már most válthatók Valentin Ottó könyvkereskedésében 2 frt 50 kr. és 2 frtjával.

— **(A „Pécsi Kereskedelmi Önképző-és Betegsegélyző-Egylet)** november hó 16-án d. u. 5 órakor saját helyiségében (siklósi-utca 1 ső sz., I-ső em.) rendkívüli közgyűlést tart. A közgyűlés tárgysorozata: 1. Elnöki megnyitó. 2. A tisztikarnak a jelenleg érvényes alapszabályok értelmében történendő kiegészítése. 3. Indítványok tétele.

— **(Hymen.)** Ráczpetrén e hó 11-én vezette otlarhoz Schmidt György szabari osztálytanító Pauc Erzsike kasszonyt, ráczpetrei postamesterőt.

— **(Az új magyar árutarifa.)** A m. kir. államvasutak új árutarifája, mely tudvalegölög jövő év január 1-én fog életbe lépni,

már megjelent. Az új tarifa föntartja az árúk érvényben való osztályozását, ellenben a tétel-keisebedő egységek alapján tíz kilométerről tíz kilométerre állapítja meg 1100 kilométernyi távolságig. E tételkehez még kezelési illeték járul, mely 90 kilométernyi távolságon túl nem változik. A tarifa léfontosabb útjaita mindenesetre a szállítási tételkeise nyeges mérséklése, mely 20 és 36 százalék között ingadozik és átlag 30 százalékra tehető. Azonkívül a budapest-bruck-bécsi és budapest-fiumei vonalakon, valamint a dunagőzhajás társaság versenyének álavetett vonalakon — hihetőleg külön refakciák megállapítása által — még messzebb mérséklések fognak adni.

— **(A város adója október hóban.)** Az elmúlt hóban egyenes adó címzén 20,966 frt 12 kr. folyt be a kir. adóhivatalhoz, mely összeg a múlt évi hasonló idősak befizelési eredményez képest 3744 frt 13 krral kedvezőbb. Január 1-től október végéig egyenes adók címzén összesen 212.170 frt 99 kr. folyt be, vagyis 13,400 frt 99 krral több, mint tavaly ugyanezen idősak alatt. Hadmentességi díj címzén e hóban sem folyt be semmi s így még mindíg 3429 frt 07 kr. a határlék.

— **(Az amerikai bevándorlási tilalom.)** A es. és kir. közös külügyminiszter közölte a belügyminiszterrel az északamerikai Egyesült Államoknak a bevándorlás korlátozása céljából ez évi szeptember 1-én hozott törvényét. E törvény szerint tilva van a leteleplési megölözölög kötött szerződés mellett külföldieket valamely munka teljesítése végett az Egyesült Államok területére behozni, vagy ily külföldieknek bevándorlását előmozdítani, tilos továbbá minden idegennek ily szerződés mellett az Egyesült Államok területére lépni. Az ily szerződés semmis és érvénytelen. — Az, a ki idegenekkel ily szerződést köt, vagy a bevándorlását előmozdítja, ezer dollár terjedthet összeggel, vagy hat hónapig terjedthet fogsággal büntetetik. Azon hajóskapitány pedig, ki tudja ily szerződéses ellátott munkásokat szállítani, minden munkás után ötszáz dollár és hat hónapi elzárással büntetetik. Addig is, míg a bíróság le nem szüntetk, a hajóból való kirakodás meg nem engedetik. Tilos továbbá külföldi munkásokat az Egyesült Államokba való bevándorlásra alkalmazás ígérése mellett hirdetenyileg fölhívni. Azon külföldiek, ki ily föl hívás vagy ezen törvény által tiltott szerződés folytán bevándorol, az ott tartózkodás meg nem engedetik, hanem azon kikötőbe, honnan jött, visszazáráltatják. Kivételt képeznek valamely oly iparágban ügyes munkások, mely iparág az Egyesült Államokban eddig nem létezett, továbbá a magántitkok, hazi cseledek, valamely művészi vagy tudományos foglalkozást űzők. Mindenki, a ki hajóval az Egyesült államokba érkezik, tartozik esküdni tenni arra, hogy ezen törvény szabványait megtartotta s az esetben, ha az ellenkező bebizonylva, hamis eskü miatt büntetetik. Ha még hozzávesszük, hogy a föl-jelentők részére egy jutalom van kitűzve, kijel-tásba helyezve, mi a földadásoknak tág tét fog nyitni, látnivaló, hogy ezen törvény bő alkalmat nyújt e, hogy a bevándorlók, habár nem is ily tilos szerződés vagy föl hívás folytán lépnek az Egyesült Államok területére, mindenféle zaklatásoknak, visszasztatásnak, esetleg súlyos büntetéseknek lesznek kitéve. — A föntiekről a belügyminiszter a törvényhatóságokat körendelelték értesítette oly föl hívással, hogy körendelelték különösen az alsóbb osztályok közt a lehető legszélesebb körben leendő köztudomásra juttatása iránt intézkedjenek.

— **(Népesedés és közegészség október hóban.)** A városi tisztifőrovosának a közigazgatási bizottság ülésén bejelentett jelentése szerint a közegészségi állapot a városban október havában kedvezőtlen volt. A betegedések és halálozások száma az előző havhoz képest emelkedett. Szeptemberben meghalt 59, októberben 75 egyén. A kórházakban is növekedett a betegforgalom s valamennyi kórházban összesen 377 beteg ápolatott; ebből a városi kórházra 287, az irtalmosok ápoló intézetére 60, a bányatelepre 30 beteg esett. — Élve született a város területén 80 gyermek, a szaporulat tehát — levonva a halottak számából a kórházakban elhalt idegenek számát, 17-et — 22-öt tett ki. A szülöttek közt volt 42 fi- és 38 nőnemű, 70 r. katolikus, 5 ágostai, 5 izraelita,

55 törvényes és 25 törvénytelen származása. Hazaszagra 26 pár lépett. A meghaltak közt volt 37 fi és 38 nőemű, 71 r. katolikus, 3 ágostai, 1 izraelita. Halva született 3 fin és 2 leány — mind törvényes ágyból.

— (Statistika a rabokról.) A pécsi fogházban október hó végén 153 egyénből állott a rablétszám. Ezek közt volt: 10 előzetesen letartóztatott vagy vizsgálat alatt álló, 12 föllebezés alatt álló és 131 jogerejűleg elítelt, 137 férfi és 16 nő. Az elítéltek közül 97 nem volt elzártható a börtönök és fegyházak túltöltöttsége miatt. A rabkoszt 738 frt 97 krba került, ebből megtértült 145 frt 24 kr.

— (A „Pécsi Figyelő” panasz-könyve.) Panaszos levelet vitünk a bélyegjegyek és váltóúrlapok kiadására vonatkozólag s e panaszt a pénzügyigazgatóság figyelmébe ajánljuk. Az alább fölpanaszolt procedura ugyan szabály szerint történik; de talán a pénzügyigazgatóság talán valami módot a kellemetlenségek elkerülésére, mert elvégre is oly szabály, amely a gyakorlatban nem felel meg, nem maradhat szabály. A panaszos levél így szól: „Hosszabb keserves tús után nem állhatom meg, hogy föne szőljalak a pécsi pénzügyigazgatóságnak azon intézkedése ellen, melynél fogva a bélyegjegyek, váltóúrlapok és vasúti szállítólevelek ez évi február hó óta a kir. adóhivatal helyett a kir. dohánjáruda raktár által szolgáltatnak ki. — Nekem és bizonyára más polgártársamnak is mindegy lehet, hogy melyik hivatal adja ki a bélyeganyagot, ez ellen nincs kifogásom; de a procedura, melylyel a bélyegjegyek említett idő óta kiszolgáltatnak — a mi, elismerem, szabályszerűen történik — az már nem lehet közömbös egyik velem tíró polgártársamra nézve sem. Engedje meg tekintetes szerkesztő úr, hogy a bélyegjegyek kiadása körül előbb és most követett eljárást röviden esetelejem. Azelőtt a kir. adóhivatalnál mutattuk be a megrendeléseinket, hol az érték lefizetése után, az anyagot legfeljebb 10 percenyi várakozás után kikapjuk. Most a megrendelést előbb a dohánjáruda raktáránál kell bemutatni, hol az megvizsgálva és a befizetendő összeg megállapítva lesz. Innen a kir. adóhivatalhoz megyünk, hol a megrendelést valamely tisztnek kell átadni, ki a befizetendő pénzösszeget bevételbe veszi és róla nyugtát kiállít, — ezzel a pénztárhoz megyünk, hol rendszeren csak hosszabb várakozás után fizethetünk. Innen aztan ismét a dohánjáruda raktár hivatali helyiségébe tartozunk menni, hol a megrendelt anyagot a tiszt bírja; míg végre a hivatalónak az anyagot kiadja. E szerint a bélyegmegrendelésünk nem több mint 5 hivatalnok kezén megyen keresztül, míg az anyagot kikapjuk. — Ez a procedura rendszeren az egész délelőttöt veszi igénybe; mert minden tisztviselőnél várni kell addig, míg az az előbb érkezett felek ügyeit elintézte. Ha délelőtt a pénztárhoz nem juthatunk, az nap bélyegjegyet nem kapunk; mert a pénztárnál elfogadnak ugyan a pénzt delután is, de az ellenőr nem ad ám delútan nyugtát, nyugmond, zárlat van. Ez az új egész delútan zárlatot csinál. Ezen állapot ellen nem szólhatunk volna föl most sem, ha a titelnemű nem vagy, mit nem lehet esodálni, mert méltóságos tekintetbe venni, mennyit veszíték én és más kereskedőtársam, ki dohányszádjéért bélyegjegyeket is köteles tartani, ha teszem föl 15 forint ár bélyegjegyet kell beszereznem, mely után 22 krajczár eladási díjat kapok és ezekért legtöbbszörre fél, sőt egész napokon át hivatalokban vagyok kénytelen egy tisztviselőtől a másikhoz futkosni és ascorogni. — Ez méltánytalanság, melyet egyszer kétszer igen, de folytonosan tűrni nem lehet. Egy pécsi polgár és dohány bélyeg tözsdész.”

— (Föllüfzetések a jogász-tankestélyre.) A jogakadémia olvasókör javára rendezett tankestélyhez a következők járultak föllüfzetéssel: Zsinkó István 5 frt, Lechner János dr. 5 frt, Girk Alajos 5 frt, Seiffritz István 3 frt, N. N. 1 frt, N. N. 5 frt, Koháris Károly dr. egy cs. és kir. arannyal, Friedl Károly dr. 2 frt, Dulanszky Adolf 3 frt, Liki János 50 kr., Rézbányai János 5 frt, Szeredy József dr. 8 frt 50 kr., Sláby Ferencz 10 frt, Hinka László 2 frt, Bedő Károly 2 frt, Pécsi János 1 frt, Fekete Mihály 2 frt, Pinter József 2 frt, Schwabach 3 frt, Áronffy Rókus dr. 2 frt, Thurn Emil 50 kr., Mundshardt Géza 2 frt, Bors Emil dr. 1 frt 50 kr., Dorner Béla 50 kr., Strnát 50 kr., Müller dr. 50 kr., Feiler Mihály 1 frt 50

kr., Kalch Károly 50 kr., N. N. 3 frt, Stolezer Béla 50 kr., Lutács Adolf dr. 1 frt 50 kr., Mibálfy Ernő 3 frt, dr. Schaurek Bódog 5 frt, és Szuly János 3 frt. A föllüfzetések összege: 90 frt 50 kr. és egy cs. és kir. arany. Parragh Antal s. k. elnök. Deleva Ignác s. k. pénztáros. A jótékony ezél érdekében tett ezen adományokért ezen az uton is köszönetét fejezi ki a rendezőség.

MŰVÉSZET, IRODALOM.

* **Jegyzéknapló ügyvédek számára az 1891. évre.** Légrády testvéreknél megjelent az ismeretes keménykötésbe foglaltva ügyvédek, körjegyzők, bírák és bírósági vegrehajtók számára szerkesztett s közhatalmatnak örvendő jegyzéknapló jövő évi köteté, vagyis a 27-dik évfolyam. Szerkesztette dr. Kenedi Géza budapesti ügyvéd, a „Pesti Hírlap” szerkesztője. A naptári részen kívül a napló tartalma a következő: Bélyegilletéki táblák. Az illetékszabályok rövid kivonata. A körjegyzői díjszabályzat. A budapesti váltóörvényszéknél gyakorlatban levő költségdíjszabás. A miniszterelnöki fordító osztály szabályai Pénz nemek táblája. Kamat-táblák. Budapest kerületi, utcái és terei. Sorsolási naptár. Személyzeti ügyek. Az igazságügyi minisztérium. A kir. kuria. A budapesti és marosvásárhelyi kir. táblák. A kir. fölügyészségek. A törvényszékek és ezek elnökei. A királyi járásbíróságok és járásbírák. A királyi körjegyzők betűsoros névjegyzéke, székhelyeikkel. A tolmácsok és székhelyeik. A magyar ügyvédi kamarák és tagjaik, székhelyeik szerint. A budapesti ügyvédek név- és lakásjegyzéke. A pécsi ügyvédek és kir. körjegyzők név- és lakásjegyzéke. Az ügyvédi kamarák tisztikara. A horvát ügyvédek névjegyzéke. A horvát törvényszékek. A horvát járásbíróságok. A horvát kir. körjegyzők. A nevezetesebb miniszteri rendeletek 1889—1890-ről. Jegyzéknapló határidők bejegyzésére. A csinos és erőskötésű napló ára 1 frt 40 kr.

VEGYESEK.

A ki aranyeres bajokban szenved, vagy azokra hajlandóságot érez, a Brandt Richard gyógyszerész féle valódi svájci labdacsok (gyógyszertárakban egy doboz 70 kr.) használatával gondoskodjék emésztésének rendbentartásáról.

TANÜGY.

A kecskeméti jogakadémia tanári kara a dunameléki ev. ref. egyházkerület közgyűléséhez fölterjesztést intézett. A fölterjesztés, melyet a tanári kar lapunknak is megküldött, a konventnek 1884. november havában hozott határozata értelmében arra kéri a közgyűlést, hogy hasson oda a kormánytól s illetőleg a törvényhozástól, hogy a jogtudori szigorú az ügyvédi vizsgálat előföltételül ne követeltesse s az ügyvédi vizsgálat előföltételül jelenleg követelt tudori szigorú annak megfelelő szigorú államvizsgálat által helyettesítsék, mely államvizsgálat a jogakadémiaon is tethető legyen. Erre a fölterjesztésre a bírósági szervezetről szóló törvényjavaslati ama rendelkezése indította a tanári testületet, mely a gyakorlati bírói vizsga egyidejű előlése mellett ezenúti a bíráktól is ugyanazt a kvalifikációt követeli, mint az ügyvédőtől, t. i. ügyvédi oklevelet. A tanári kar helyesli ugyan ezt az intézkedést, mert, mint maga is elismeri, nagy anomália a bírótól esekélyebb kvalifikációt követelni, mint az ügyvédőtől, de kénytelen fölszólalni ez ellen az intézkedés ellen azért, mert ha nem módosítják egyuttal a kötelező jogtudóságra vonatkozó 1874. évi XXXIV. t. cz. 5. §-át is oly értelemben, hogy vagy az akadémiákon is lehessen megszerezni a jogtudori fokot s illetőleg le lehessen tenni az azt helyettesítő államvizsgálatot, vagy pedig a jelölt a tudori fok elnyerése nélkül is szerzhessen ügyvédi diplomát, akkor a jogakadémia épen a kétfelantosabb jogi pályához, t. i. az ügyvédi és a bírói pályához szükséges kvalifikáció megadásától teljesen megfosztatván, az eddigéig meg válságosabb helyzetbe sodortatának. Egyuttal ügye-

lembe ajánlja a tanári kar a konventnek 1887 ben hozott ama határozatát, mely szerint fölkendő az államkormány, hogy az 1883. évi I. t. cz. 3 §-ában kilitásba helyezett s legközelebb szervezendő közigazgatási tantolyamok a jog akadémiaikkal szerves összefüggésbe hozassanak. A tanári kar meg van győződve, hogy a kérdés illetően megoldása az akadémiákat a megérdemelt fölvirágzásához fogja juttatni.

A közoktatásügy állásáról szóló miniszteri jelentésnek II-ik része a közép-, fölső és a szakiskolakra vonatkozó adatokat tartalmazza, melyek közül kiemelendőknek tartjuk a következőket.

A jelentésnek a közép- és iskoláról szóló része a fakultatív tárgyak dolgában közöl részleteket s erősen kihegyezi a kormány abbeli törekvését, hogy a közép- és fokon az intézkedési egységek legyenek. A múlt évben 49 állami fölügylet, 73 állami vezetés alatt állt, 58 pedig az autonóm felekezethez tartozott. Volt 113 nyolcz osztályú iskola, a többi részint hat, részint négy osztályú. Az iskolák túltöltöttsége miatt részint a helyiségeket kell nagyobbítani, részint az intézeteket nagyobbítani, — e ezelből a miniszter több varossal alkudozást kezdett. A növendékek összes száma 46,670 volt, tehát 645-tel több mint tavaly; e számból 6556 tandíjmentes, 2023 díjban kedvezményes. A tanárok száma 3041. Az intézetek vagyona 24 870,000 frt. Az évi jövedelem 5 122,300 frtra rugott, de ebből tandíjakra csak 732,600 frt esik. Az egyetemekenről érdekes tudni, hogy a fív. tudományegyetemen 173 tanár működött, kiket az első félévben 3533, a nyáriban 3422 tanuló hallgatott. Ezek 139,272 frt készpénzt fizettek, eluében ösztöndíj fejében 98,378 frt jart ki a szorgalmasabbjában. A kolozsvári egyetem volt 88 tanár s 564, illetőleg 523 tanuló. A József-miügyetemen a tanárok száma 50, a tanulóké 616, illetve 547 volt. A teológiai intézetek száma 51 volt, az igazgatóké 40, a tanároké 303, a tanulóké 1855. A 11 jogakadémiaon volt 122 tanár és 796 tanuló.

Gabona-árjegyzék.

Pécs szab. kir. városában 1890. évi november h 8-án tartott hetesvásárról.

Az árak métermázsánként számítottak.

Árúknév	Öszi tavaszi	Öszi	Tavaszi		
Hozak	uj	7	50	7	40
Kétezeres	uj	3	70	6	10
Rozsa	uj	5	70	6	60
Árpa	uj	6	80	6	70
Zab	uj	5	60	6	50
Bükköny	uj	—	—	—	—
Repeze	uj	—	—	—	—
Kukoricza	uj	6	10	6	—
Széna	uj	2	40	2	—
Szalma	uj	1	90	1	80

Kínalát: közép (mintegy 400 gabonaköcsi volt a piaczon).

NYILT-TÉR-*)

Föltűnést keltő ujdonság!

Virágkedvelőket, a most virágzó új japán

Chrysanthemum fajok

megtekintésére tisztelettel meghívjuk.

Nowotarski A. és fia.

*) Ezen rovat alatt megjelentekért nem vállal felelősséget A SZERK.

Lap-tulajdonos: **NAGY FERENCZ** Felelős szerkesztő: **HAKSCH LAJOS.**

Hirdetések:

Pöstyén

az összes iszap és hévfürdő k
a télen át
is nyitva maradnak.

Szobák a fürdő szállodában heten-
kint 2 frtól feljebb. Gyógydíj nem fi-
zettek. Orvosok gyógykezelnék. Min-
dennemü felvilágosítást készséggel nyujt
A pöstyéni fürdői főberlet.

Isten

legnagyobb ajándéka az egészség.
A köhögés, rekedtség és elnyálfásodás szomorú
következményeitől csak egy szer óv meg bennünket tel-
jes biztonsággal:

Egger díjjutalmazott Mell-Pastillái.

Számtalan hálaírat tanuskodik erről és senki el-
ne mulasztja idejekorán ezek használatát.

Kaphatók 25, 50 kros és 1 firtos eredeti dobozok-
ban a monarchia valamennyi gyógyszerterében Pécsen: Sipőcz István, Erreth János, Göbel Kálmán, Zeiga László és az Irgalm. rend gyógyszerterében. Mohácsen: Luiszer Viktor és Szendrey Jenő gyógyszer. Siklóson: Szentgyörgyi Mór és Petrasch S. gyógyszer. Pécsváradon: Dvorszky Béla gyógyszer. Dárdán: Csingely örök és Dermár Pál gyógyszer. Sásdon: Maudák Gy. Sándor gyógyszer. Szt. Lőrinczen: Szilágyi György gyógyszer. Salgtvány: Salamon Gyula és Visy Sándor gyógyszer. Bonyhádon Eibach Ödön gyógyszer. valamint az

Egger A fia czég

gyógyszer különlegességi gyárában Bécs Nussdorf.

Eddig fölülmulthatatlan!

Maager Vilmos-féle valódi tisztított

DORSMÁJOLA J

Maager Vilmostól, Bécsben.

Az első orvosi tekintélyek által megvizsgáltatott és könnyű emészthetőségénél fogva gyermekeknek is különösen ajánlatik és rendeltek mindama eseteknél, melyeknél az orvos az egész testi szervezet, különösen a mell és tüdő erősítését, a test súlyának gyarapodását, a nedvek javítását, valamint általában a vér tisztítását el akarja érni.

Egy üveg ára 1 frt és kapható a gyári raktárban Bécsben III. kerület Henmarkt 3., valamint az osztrák-magyar monarchia legtöbb gyógyszerterében.

Pécsen kapható: Sipőcz István, Zeiga László, Erreth Janos és az Irgalmasok gyógyszerterében: Reeh Vilmos, Spitzer fia és Köszl János kereskedésében

A bécsi zongora-készítők első iparszövetkezete

bejegyzett szövetkezet korlátlan felelősséggel.

Főraktár:

Budapesten, IV., váczi-utca 24. sz. alatt.

Üzletvezető: CECELITS JÁNOS.

Nagy választék

rövid szalon-, piccolo- és Mignon-zongorák, piano és harmoniumokban.

Gyártelep: Bécsben, IV.,
Klagbaumgasse Nr. 3.

Házeladás.

Egy szép kényelmes

földszinti sarokház

kis kerttel, közel a sétaterbez, jutányos aron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

A „Nemzeti söröde“ éttermében

ma és minden szombaton

Farkas Sándor jól szervezett zenekara közreműködése mellett

disznótör rendeztetik,

mely alkalommal kapható:

1 kalbász,

1 véres-

1 májas-hurka

nemzeti salátával,

sértés harmonádlitoltított kaposztával,

turós kaloska friss töpörtővel;

és ezt mindössze

csak 40 krajczárért.

Minél számosabb látogatásért esedezik

Féhn Károly,
vendéglős.

Ház és vendéglő eladás!

Pécsen, Siklósi-utca 32. sz. ház,

mely áll:

igen látogatott beszálló vendéglőből,

több lakosztályból és mellék-helyiségek
ből, jutányos föltételek mellett, szabad kézből
eladó.

Értekezhetni az ott lakó tulajdonossal.

Csodák csodája.

„Eau de Cleopatra“ csodavíz és Cleopatra csoda arzenkés az oszt. magy. monarchia első-
kelő orvosi által megvizsgáltatott, a bőre tel-
jesen ártalmatlannak de hasznosnak találtatott.

Rövid idő alatt eltávolít mindenféle bőrbaj-
bajt, nevezetesen: szeplőt, májfoltokat, pat-
tanásokat, szemölcsöket stb. az arznak
késő koráig egészséges fehér rózsás szin-
t kölesönös, az arzbört puhítja, hosszabb hasz-
nálát után eltávolítja a ránczokat. Csak czi-
meremmel ellátott üvegek és dobozok a valódiak.
Hamisítástól nagyon vigyázni kell.

Kapható utánvét mellett: Damjanich-
utca 9. Tóth E.

Egy üveg vagy doboz ára: 1 frt 50 kr.
Elárusítók 30% előnyben részesülnek.

E. v. Tóth,

Budapest, VII. Damjanich-utca 9.

LE GRIFFON

a legjobb szívarkapapir

kapható AIT és BÖHM kereskedésében Pécsen,

Grossman József igazgatása alatti

daltársulat

által

ma szombaton november 15-én

az előadás kivételosen az

Európa kávéházban

tartatik meg.

Holnap vasárnap november 16-án

Wellenberger Stefánia

nemzetközi énekesné első fellépte.

Csak még rövid ideig szereplése

Rohmes testvéreknek,

a kitünő jux és trio tánczosoknak.

Holnap és mindennap az előadások ismét a téli kerté átalakított

Hattyu nagy termében

tartatnak.

Kezdeté 8 órakor. Szabad bemenet.

Vasár és ünnepepon beléptijegy 30 kr.

☛ FŐNTARTOTT HELYEK. ☛

Segédjegyző kerestetik.

Egy teljesen megbízható s jártas
segédre van szükségem. Fizetése havi 10
frt, s másoson kívül teljes ellátás. Ágy-
neml hozandó. Az állás azonnal elfoglalható.

Garé, 1890. november hó 6.án.

Farkas József,
kórjegyző.

Mindennemü vizi betegség

és annak utóbjai ellen ugymint: sárgaság, bél- és hólyag-katarus, lélegzési nehézség, májbaj stb. ellen legjobb gyógyszer a hírneves

Hydropsin

(orvosok által ajánlva)

Grobstein Sée-gyógyszertárban

Gmundenyógyfürdőben,
Felső Ausztriában

egy palacknak ára használati utasítással együtt
1 frt, csomagolva 1 frt 20 kcr.

Olcsó és jó tüzelőfa
10 frt

egy méter öl, vagyis **4 köbméter haszárfa** házhoz szállítva kapható

Pintér József

fakereskedésében.

14.580. sz.
1890.

Pályázati hirdetés.

Melynélfogva Pécs szab. kir. város hatósága részéről ezennel köztudomásra hozatik, hogy a **400 frt** évi fizetéssel díjazott

második állatorvosi állás

lemondás folytán üresedésbe jövéen, ennek betöltése érdekében pályázat tüzetett ki. Felhivatnak tehát azok, kik ezen állásra az 1883. évi I. törvénycikk rendelkezései szerint képesítve vannak, hogy ez iránt **f. évi november hó végéig** kiterjesztett pályázati határidő alatt képesíttségükről, magyar állampolgárságukról, erkölcsi magaviseletükről és netán eddigi alkalmaztatásukról szóló bizonylatokkal ellátott kérvényeiket a polgármesteri hivatalban benyujtsák.

Pécsset, 1890. évi november 7-én.

Aidinger János,

kir. tan. polgármester.

TAIZS JÓZSEF

SZÉCHENYI-TÉR 12. sz. **PÉCSETT,** NÁDOSY-FÉLE HÁZ.

A legmodernebb betűkkel és segédgépekkel felszerelt

KÖNYVNYOMDA és KÖNYVKÖTÉSZET.

Nyomatványraktár.

Mindennemü

könyvnyomdai munkák,

mint pl. körlevelek, falragaszok,
árjegyzékek, számlák, fakturák, táblázatok,
nagyobb művek,

**név- és czimjegyek, báli meghívók,
tánczrendek stb.**

elvallaltatnak s gyorsan, csinosan és olcsón elkészítettnek.